

Aandacht voor matching

Bemiddeling door Stichting Afrika

vergunninghouder interlandelijke adoptie

Inspectie jeugdzorg

Utrecht, september 2009

Samenvatting

Op verzoek van de Minister van Justitie heeft de Inspectie jeugdzorg in 2009 toezicht uitgevoerd naar interlandelijke adoptie.

De kwaliteit van de bemiddeling bij interlandelijke adoptie stond centraal in dit onderzoek van de Inspectie jeugdzorg. Het onderzoek is uitgevoerd bij de zeven Nederlandse vergunninghouders interlandelijke adoptie (hierna: vergunninghouders) en de Raad voor de Kinderbescherming. De inspectie heeft gekeken op welke manier deze organisaties gegevens over kinderen en aspirant-adoptieouders verzamelen en beoordelen met het oog op een goede matching. Volledige en betrouwbare informatie over de kenmerken en behoeften van een kind (kindprofiel) en de mogelijkheden van aspirant-adoptieouders verhoogt immers de kans op een goede "match" tussen beiden.

Een deel van de kinderen heeft behoefte aan bijzondere zorg. Dit zijn bijvoorbeeld kinderen met een (operabele) handicap of een medische aandoening, maar ook kinderen met een ernstig belaste achtergrond. Aangezien steeds meer kinderen met een bijzondere zorgbehoefte worden aangeboden voor adoptie, is het des te meer van belang dat vergunninghouders zicht hebben op de kenmerken en behoeften van elk kind. Dan kan gericht worden gezocht naar aspirant-adoptieouders, die de benodigde zorg en opvoeding kunnen bieden.

In dit rapport zijn de resultaten van het onderzoek bij de vergunninghouder Stichting Afrika weergegeven. Stichting Afrika is een vergunninghouder die bemiddelt bij de adoptie van kinderen uit Ethiopië en Kenia. Beide landen zijn betrokken bij het onderzoek naar de kwaliteit van de bemiddeling.

Conclusie van het onderzoek bij Stichting Afrika is, dat deze vergunninghouder voldoende aantoonbare inspanningen verricht om een compleet beeld te krijgen van elk kind, hoewel de kindgegevens niet altijd volledig en betrouwbaar zijn.

Verder gaat Stichting Afrika binnen de mogelijkheden voldoende bewust om met de verantwoordelijkheden om geschikte adoptieouders te vinden voor een kind. Het is wel zo, dat de deskundigheid van medewerkers op dit moment ontoereikend is om eventuele kinderen met special needs te matchen met aspirant-adoptieouders.

Het evalueren en verbeteren van de eigen werkwijze gebeurt door de medewerkers, maar wordt nog onvoldoende ondersteund door beleid vanuit het bestuur.

Om de kwaliteit van de bemiddeling verder te verbeteren doet de inspectie de volgende aanbevelingen aan Stichting Afrika:

Maak een kindprofiel voor elke bemiddeling

Het kindprofiel benoemt de specifieke kenmerken en (zorg- en opvoeding)behoefte van een kind en is gebaseerd op informatie over de sociale achtergrond, de ontwikkeling en medische aspecten van

het kind. Een informatief kindprofiel is een van de voorwaarden voor een zorgvuldige match tussen kind en aspirant-adoptieouders.

Maak besluitvorming rond de matching inzichtelijk in het dossier

Het vastleggen van de besluitvorming stimuleert eenduidig werken en maakt het periodiek evalueren van de bemiddelingen mogelijk. Ook biedt het een vorm van verantwoording naar de geadopteerde.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
Hoofdstuk 2 Matching en vergunninghouders	9
Hoofdstuk 3 Beknopte schets van Stichting Afrika.....	11
Hoofdstuk 4 Resultaten en conclusies	13
4.1 Verzamelen van kindgegevens	13
4.2 Matching tussen kind en aspirant-adoptieouders.....	14
4.3 Evalueren en verbeteren	15
4.4 Contact met gezin na plaatsing van het kind.....	16
Hoofdstuk 5 Aanbevelingen.....	17
Bijlage 1 Toetsingskader	19

Hoofdstuk 1 Inleiding

Op verzoek van de Minister van Justitie deed de Inspectie jeugdzorg in 2009 toezicht naar interlandelijke adoptie. De vraag die richting gaf aan het onderzoek luidt: is de bemiddeling bij interlandelijke adoptie van voldoende kwaliteit?

De inspectie deed onderzoek bij de meest betrokken Nederlandse partijen, namelijk de zeven vergunninghouders interlandelijke adoptie (hierna: de vergunninghouders) en de Raad voor de Kinderbescherming. De resultaten van het onderzoek zijn beschikbaar via een rapport per vergunninghouder en een rapport over de Raad voor de Kinderbescherming.

Bemiddeling en het belang van gegevens

Een belangrijk onderdeel van bemiddeling is het verzamelen en beoordelen van gegevens over kind en aspirant-adoptieouders. Volledige en betrouwbare informatie over kind en aspirant-adoptieouders verhoogt immers de kans op een goede "match" tussen beiden.

Vergunninghouders verzamelen relevante informatie over het kind en controleren of de informatie volledig en betrouwbaar is. De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek naar de geschiktheid van aspirant-adoptieouders.

Kwaliteitskader vergunninghouders interlandelijke adoptie

Met het ondertekenen van het Kwaliteitskader vergunninghouders interlandelijke adoptie¹ in 2008 onderstrepen de vergunninghouders hun intentie om te komen tot een eenduidige werkwijze van voldoende kwaliteit, waarbij het belang van het kind goed tot uiting komt.

Het kwaliteitskader bevat richtlijnen op het gebied van de bedrijfsvoering, inhoudelijke eisen aan de bemiddeling en afspraken over de samenwerking tussen vergunninghouders. Vanaf 2010 dienen alle vergunninghouders te werken volgens de richtlijnen. Het kwaliteitskader is betrokken bij het onderzoek wat betreft de inhoudelijk eisen aan het adoptieproces.

Onderzoek bij Stichting Afrika

In dit rapport vindt u de resultaten van het onderzoek bij Stichting Afrika, een vergunninghouder die bemiddelt bij de adoptie van kinderen uit Ethiopië en Kenia. Het rapport geeft een beeld van de kwaliteit van:

1. het verzamelen en beoordelen van kindgegevens door Stichting Afrika;
2. de matching van kind(eren) en aspirant-adoptieouders door Stichting Afrika;
3. het evalueren en verbeteren van de eigen werkwijze door Stichting Afrika.

Daarnaast is bekeken hoe Stichting Afrika adoptiegezinnen begeleidt na plaatsing. Dit onderdeel van het onderzoek had een inventariserend karakter.

¹ Kamerstukken II, 2007-2008, 31265, nr. 8, Bijlage.

Er is gesproken met twee medewerkers van Stichting Afrika en een bestuurslid op basis van gestructureerde vragenlijsten en ook zijn vijf dossiers bestudeerd (drie over een adoptie uit Ethiopië en twee uit Kenia) van bemiddelingen die in 2008 zijn afgerond.

Het is van belang om te vermelden dat dit rapport conclusies bevat over de kwaliteit van de bemiddeling bij Stichting Afrika en niet over het functioneren van de gehele adoptieketen.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat enige achtergrondinformatie over matching en vergunninghouders en in hoofdstuk 3 leest u een beknopte schets van Stichting Afrika. In hoofdstuk 4 staan de resultaten en conclusies van het onderzoek, gevolgd door de aanbevelingen aan

Stichting Afrika in hoofdstuk 5. In de bijlagen vindt u het toetsingskader (bijlage 1).

Hoofdstuk 2 Matching en vergunninghouders

Er zijn op dit moment zeven organisaties in Nederland die beschikken over een (tijdelijke) vergunning van de Minister van Justitie om te bemiddelen bij internationale adoptie.

De vergunninghouders opereren in een internationale context: het proces van interlandelijke adoptie bestaat uit veel stappen met betrokkenheid van veel verschillende organisaties buiten Nederland. Een vergunninghouder vormt een schakel in de adoptieketen en de invloed van vergunninghouders op het geheel is dan ook beperkt.

Risico's bij bemiddeling

De kwaliteit van het bemiddelingsproces is onder meer afhankelijk van de kwaliteit van de gegevens over kind(eren) en aspirant-adoptieouders. Aangezien een deel van het adoptieproces zich onttrekt aan de directe invloedssfeer van het Nederlandse beleid en toezicht, is het onvermijdelijk dat Nederland enig risico accepteert op malafide adopties. Dit risico kan enigszins beperkt worden door het treffen van maatregelen, zoals uitwisseling van ambtsberichten over adoptiepraktijken in zendende landen en harmonisatie van Europees adoptiebeleid.

Ter voorbereiding van het toezicht vond vooronderzoek plaats naar de aard van de (beïnvloedbare) risico's in het bemiddelingsproces. Vervolgens is besloten het onderzoek te richten op de manier waarop de vergunninghouders en Raad voor de Kinderbescherming omgaan met de volgende risico's van interlandelijke adoptie:

- de kenmerken en behoeften van het kind zijn onvoldoende duidelijk
- de bereidheid en capaciteiten van (aspirant-)adoptieouders zijn onvoldoende duidelijk
- de "match" tussen kind en (aspirant-)adoptieouders is onvoldoende passend in de praktijk.

Volledigheid en betrouwbaarheid van gegevens

Er is een grote diversiteit aan landen die kinderen aanbieden voor adoptie. Allereerst zijn culturele, politiek-bestuurlijke en sociaal-economische omstandigheden in zendende landen van invloed op de voorwaarden en omstandigheden waaronder kinderen worden aangeboden voor adoptie. Daarnaast heeft een deel van de zendende landen het Haags Adoptieverdrag ondertekend (of werkt in de geest van het verdrag), terwijl andere landen hun eigen opvattingen over adoptie hebben.

De mogelijkheden van vergunninghouders om de volledigheid en de betrouwbaarheid van de gegevens die het zendende land verstrekt over het kind te controleren, dienen binnen deze context gezien te worden.

Kinderen met special needs

De laatste jaren groeit het aantal adoptiekinderen met een zogenaamde special need, dat naar Nederland komt. Special need kinderen zijn kinderen met een bijzondere zorgbehoefte, bijvoorbeeld vanwege een medisch risico, een (al dan niet operabele) handicap of een ernstig belaste achtergrond. Hoewel de vergunninghouders het begrip special need verschillend invullen, wijst ook het kwaliteitskader op het belang van zorgvuldige matching van deze groep kinderen².

Naast de risico's die alle adoptiekinderen lopen vanwege een verlieservaring en het verlaten van hun culturele achtergrond, is het aannemelijk dat special need kinderen door hun kwetsbaarheid meer risico's lopen. Juist bij deze kinderen is een zorgvuldige matching met aspirant-adoptieouders van groot belang. Het feit dat het soms lastig is om betrouwbare informatie te ontvangen uit landen van herkomst kan juist bij adoptie van special need kinderen extra zwaar wegen.

Matching in Nederland en in het buitenland

De daadwerkelijke matching van kind en aspirant-adoptieouders vindt in veel gevallen plaats in het land van herkomst, dus in het land waar het kind is geboren. Dit houdt in, dat de Nederlandse vergunninghouder informatie over aspirant-adoptieouders opstuurt naar het zendende land, waarna het zendende land een voorstel doet voor een kind aan de vergunninghouder. De werkzaamheden van de vergunninghouder beperken zich bij deze vorm van matching tot het controleren of het voorstel van het zendende land aan alle eisen voldoet inclusief het controleren van kindgegevens en het voorleggen van het voorstel aan de Nederlandse aspirant-adoptieouders.

Er zijn ook landen en situaties waarbij de vergunninghouder het voorstel voor een match tussen kind en aspirant-adoptieouders doet en dat voorstel ter goedkeuring voorlegt aan het land van herkomst. Dat komt bijvoorbeeld voor bij de adoptie van special need kinderen en siblings (kinderen met een biologische of sociale verwantschap).

² Bij special need kinderen, meerlingen en kinderen van 2 jaar en ouder kunnen extra documenten nodig zijn voor een goede matching. (...) Gelet op de bijzondere voorgeschiedenis en/of omstandigheden kunnen aanvullende medische, sociale en/of ontwikkelingsgegevens over het (de) kind(eren) noodzakelijk zijn. Ook kan een aanvullend gezinsrapport nodig zijn waarbij specifiek onderzocht wordt of de geselecteerde ouders voor dit kind/deze kinderen geschikt zijn (Bron: Kamerstukken II, 2007-2008, 31265, nr. 8, Bijlage).

Hoofdstuk 3 Beknopte schets van Stichting Afrika

Sinds 25 jaar bemiddelt Stichting Afrika bij de adoptie van kinderen uit Ethiopië en sinds enkele jaren ook van kinderen uit Kenia. Daarnaast zet Stichting Afrika zich in voor kinderen in nood in Ethiopië en Kenia door het bieden van materiële hulp in de vorm van projecten. Stichting Afrika beschikt over twee betaalde medewerkers en ongeveer 30 vrijwilligers. Stichting Afrika wil adoptie ook mogelijk maken voor aspirant-adoptieouders met een gering inkomen door de in rekening gebrachte kosten inkomensafhankelijk te laten zijn.

Het aantal kinderen uit Ethiopië dat door Stichting Afrika werd bemiddeld varieert en het aantal geplaatste kinderen uit Kenia neemt toe. Stichting Afrika bemiddelt jaarlijks tussen de 25 en 30 kinderen.

Stichting Afrika voert geen actief beleid voor de bemiddeling van special need kinderen³. Wel is er een protocol voor de bemiddeling van special need kinderen beschikbaar. De medewerkers controleren of er sprake is van een special need kind en gaan in dat geval na welke aspirant-adoptieouders goed bij het kind matchen. Stichting Afrika verwacht in de toekomst meer special need kinderen uit Ethiopië te gaan bemiddelen.

Stichting Afrika plaatst aspirant-adoptieouders op de wachtlijst na een intakegesprek en nadat zij de noodzakelijke documenten hebben geleverd. Zodra de wachtlijst te groot dreigt te worden (een vermoedelijke wachttijd van meer dan drie jaar) hanteert Stichting Afrika een pre-wachtlijst.

Vormen van matching door Stichting Afrika

Binnen Stichting Afrika komen twee vormen van matching voor. De matching van alle kinderen uit Kenia vindt plaats in Kenia. De matching van de kinderen uit Ethiopië doet Stichting Afrika zelf. Ethiopië heeft het Haags Adoptieverdrag nog niet ondertekend maar handelt steeds meer in de geest van het verdrag. Zo worden eerst de mogelijkheden voor een adoptie in Ethiopië onderzocht voordat een internationale adoptie mogelijk wordt.

De kinderen verblijven in tehuizen in Ethiopië. Het Ministry of Women's Affairs stelt vast welke kinderen voor internationale adoptie in aanmerking komen en welke daarvan door Stichting Afrika bemiddeld kunnen worden. Stichting Afrika verzamelt aanvullende informatie over het kind en matcht vervolgens dit kind. De aspirant-adoptieouders die bovenaan de wachtlijst staan komen als eerste in aanmerking voor de matching. Tenzij het gaat om siblings of een kind dat veel ouder is dan de geuite wens van de aspirant-adoptieouders. De aspirant-adoptieouders krijgen het voorstel en enkele dagen bedenktijd. Bij acceptatie van het voorstel meldt Stichting Afrika dit aan de lokale autoriteiten. De aspirant-adoptieouders reizen na goedkeuring van de Ethiopische rechtbank op korte termijn naar Ethiopië af en kunnen dan in een periode van ruim een week de formaliteiten afhandelen en vervolgens met het kind terugkeren naar Nederland.

³ Sinds 2009 registreert de Stichting Afrika op verzoek van de Stichting Adoptie Voorzieningen (SAV) of een kind in de categorie special need valt. De SAV hanteert een definitie waarbij ook kinderen met ondervoeding en vroeggeboorte in de categorie special need vallen. Uit Kenia en Ethiopië komen veel kinderen die te vroeg zijn geboren of ondervoed zijn geweest, maar deze zijn tot nu toe niet door Stichting Afrika als special need kinderen beschouwd.

Kenia heeft het Haags Adoptieverdrag ondertekend. In Kenia werkt Stichting Afrika samen met het Little Angels Network, een vergunninghouder die zowel bij binnenlandse als buitenlandse adopties bemiddelt. Stichting Afrika zendt de gegevens over de aspirant-adoptieouders via het Little Angels Network naar het Kenyan Adoption Committee. Het Kenyan Adoption Committee geeft goedkeuring aan de aspirant-adoptieouders en Little Angels Network matcht de kinderen en aspirant-adoptieouders. Stichting Afrika ontvangt het matchingsvoorstel en controleert het voorstel vóórdat het aan de aspirant-adoptieouders wordt voorgelegd: past het binnen de Nederlandse wetgeving en bij de wensen en grenzen van de aspirant-adoptieouders. Na acceptatie van het voorstel reizen de aspirant-adoptieouders op korte termijn naar Kenia af.

De adoptiefase duurt vervolgens ruim een half jaar en gedurende die tijd leven de aspirant-adoptieouders samen met het te adopteren kind in Kenia. Eerst bezoeken de aspirant-adoptieouders samen met een medewerker van het Little Angels Network het kind enkele keren in het tehuis. Daarna start de pleegzorgperiode die drie maanden duurt. Het Little Angels Network houdt tijdens de pleegzorg toezicht op de ontwikkeling van de relatie tussen het kind en de aspirant-adoptieouders. Na deze drie maanden starten de juridische procedures, waarbij minimaal drie hoorzittingen bij de Rechtbank plaatsvinden. Er wordt een Guardian ad Litem (vriend van het kind) aangesteld die de belangen van het kind tijdens deze procedures bewaakt. De juridische procedures vergen minimaal drie maanden, waarna de adoptie kan worden afgerond en de adoptieouders met het kind naar Nederland terugreizen.

Plannen voor de nabije toekomst

Stichting Afrika gaat in 2010 een aanvraag indienen voor de verlenging van de vergunning voor interlandelijke adoptie. Zij wil zowel adopties uit Ethiopië als Kenia blijven uitvoeren, waarbij het streven is om minimaal 30 bemiddelingen per jaar te realiseren. Stichting Afrika wil de bemiddelingen conform het Kwaliteitskader uitvoeren. Waar nodig maakt Stichting Afrika gebruik van de medewerkers in eigen dienst. Waar mogelijk wordt gebruikt gemaakt van de vrijwilligers.

Hoofdstuk 4 Resultaten en conclusies

Dit hoofdstuk bevat een beknopte beschrijving van het bemiddelingsproces bij Stichting Afrika, gevolgd door een aantal conclusies over de kwaliteit. Het hoofdstuk is ingedeeld op basis van de volgende vier werkzaamheden van vergunninghouders:

- verzamelen van kindgegevens;
- matching tussen kind en aspirant-adoptieouders;
- evalueren en verbeteren;
- contact met gezin na plaatsing van het kind.

4.1 Verzamelen van kindgegevens

Bij kinderen *uit Ethiopië* verstrekt het kindertehuis de gegevens over het kind. Deze gegevens zijn summier, maar voldoen volgens Stichting Afrika wel aan de minimumeisen zoals vastgelegd in het kwaliteitskader vergunninghouders interlandelijke adoptie.

Stichting Afrika onderneemt twee soorten activiteiten om de informatie over het kind compleet en actueel te maken. Ten eerste door de inzet van een Ethiopische medewerker in dienst van Stichting Afrika die ter plekke aanvullende informatie verzamelt. Dit lukt niet altijd. In Ethiopië komt het relatief vaak voor dat adoptiekinderen te vondeling zijn gelegd. Bij vondelingen ontbreekt essentiële informatie over de afkomst, de geboortedatum en de levensloop vóóordat het kind is gevonden.

Ten tweede laat Stichting Afrika ieder kind tweemaal onderzoeken door een vaste kinderarts in Addis Abeba. Het eerste onderzoek vindt plaats op het moment dat het kind ter adoptie wordt aangeboden en het tweede onderzoek enkele maanden later. De kinderarts checkt op ziekten en handicaps (onder andere door middel van bloedonderzoeken) en beoordeelt ook het ontwikkelniveau van het kind.

Doordat dezelfde arts het kind tweemaal onderzoekt wordt duidelijk of het kind zich in de tussenliggende periode goed heeft ontwikkeld. Bij zorgen over de ontwikkeling of mogelijke vermoedens van handicaps en ziektes laat Stichting Afrika aanvullend onderzoek door lokale specialisten uitvoeren.

Sinds 2009 eist Stichting Afrika op grond van het Kwaliteitskader van alle kinderen een social report. De toegevoegde waarde hiervan bij kinderen tot anderhalf jaar is volgens Stichting Afrika beperkt omdat er over deze kinderen meestal niet meer te melden is dan wat al in de medische checklist staat.

In *Kenia* verstrekt het Little Angels Network de informatie over de kinderen. Het Little Angels Network werkt samen met een beperkt aantal tehuizen waar de kinderen voor de adoptie verblijven. De beschikbare informatie over het kind is beperkt maar voldoet volgens Stichting Afrika aan de minimumeisen. In het dossier zit een vragenlijst waarop het gewicht is ingevuld, de leeftijd waarop het kind ging lopen en praten en een opsomming van ziekten en gebreken waarbij met 'ja/nee' is aangegeven of ze van toepassing zijn.

Stichting Afrika onderneemt geen acties om extra informatie over het kind te verkrijgen. Op grond van de ervaringen tot nu toe stelt Stichting Afrika dat er geen redenen zijn om te veronderstellen dat de informatie niet betrouwbaar is.

Stichting Afrika stelt op grond van de gegevens van een kind géén expliciet kindprofiel op waarin de specifieke behoefte aan zorg en ondersteuning wordt beschreven. Dit geldt zowel voor de kinderen uit Ethiopië als die uit Kenia.

Conclusie

De gegevens over een kind zijn niet altijd volledig en betrouwbaar, maar Stichting Afrika verricht voldoende aantoonbare inspanningen om een compleet en betrouwbaar beeld te krijgen van ieder kind.

Bij de medewerkers van de Stichting Afrika is de deskundigheid op dit moment ontoereikend om een kindprofiel te formuleren met hierin de specifieke zorg- en opvoedingsbehoeften van het kind.

4.2 Matching tussen kind en aspirant-adoptieouders

Ter voorbereiding op het intakegesprek dat medewerkers van Stichting Afrika met de aspirant-adoptieouders hebben, leest een bestuurslid het gezinsrapport en formuleert zij aandachtspunten voor het intakegesprek. Een van de medewerkers van Stichting Afrika houdt vervolgens een intakegesprek met de aspirant-adoptieouders waarbij de gegevens uit de gezinsrapportage over de aspirant-adoptieouders worden geactualiseerd. Bij het intake gesprek probeert Stichting Afrika ook meer zicht te krijgen op de wensen van de aspirant-adoptieouders rondom het te adopteren kind en ook meer zicht op de (on)mogelijkheden van hen om special need kinderen te gaan adopteren. Waar mogelijk worden de wensen en grenzen over het te adopteren kind of kinderen aangescherpt. Op grond van het intakegesprek en het gezinsrapport krijgen de medewerkers van Stichting Afrika een beeld van de wensen, de mogelijkheden en de grenzen van de aspirant-adoptieouders. De Raad voor de Kinderbescherming krijgt een verzoek om het gezinsrapport te actualiseren als het beeld dat tijdens het intakegesprek ontstaat te veel afwijkt van het gezinsrapport. De gezinsrapportage en de gegevens uit het intakegesprek worden samengevat in een intakeverslag dat als een soort ouderprofiel bij de matching wordt gebruikt.

Het Ministry of Women's Affairs geeft Stichting Afrika goedkeuring om bij de adoptie van een kind *uit Ethiopië* te bemiddelen. De matching vindt plaats nadat door de vaste kinderarts is vastgesteld of er sprake is van ziekten of handicaps van het kind waarmee rekening moet worden gehouden bij de matching. Een medewerker van Stichting Afrika doet een voorstel tot matching. Het bestuurslid dat ook het intakegesprek heeft voorbereid controleert dit voorstel, waarbij expliciet wordt afgewogen of de aspirant-adoptieouders kunnen bieden wat het kind nodig heeft. De afwegingen worden vastgelegd in het dossier.

Daarna legt de medewerker het voorstel in algemene termen (alleen sekse en leeftijd, geen naam of foto) voor aan de aspirant-adoptiefouders. Als zij dit voorstel na enkele dagen bedenktijd accepteren, meldt Stichting Afrika dit aan de autoriteiten in Ethiopië en kunnen de aspirant-ouders na goedkeuring door de Ethiopische rechtbank na enkele weken het kind in Ethiopië ophalen.

In Kenia ligt verantwoordelijkheid van Stichting Afrika bij de selectie van de aspirant-adoptieouders voor adoptie uit Kenia, het checken van het matchingsvoorstel uit Kenia en dit voorstel bespreken met de aspirant-adoptieouders.

Bij het intakegesprek wordt uitgebreid met de aspirant-adoptiefouders gesproken over de consequenties van een verblijf van ruim een half jaar in Kenia. Dit punt krijgt extra nadruk bij stellen waarbij één van de partners aangeeft slechts een deel van die periode in Kenia te zullen verblijven. Als de aspirant-adoptieouders bij hun besluit blijven controleert Stichting Afrika of de informatie over de aspirant-adoptieouders consistent en duidelijk is voor het Little Angels Network. Deze organisatie draagt de informatie over aan het Kenyan Adoption Committee die deze informatie volgens Stichting Afrika kritisch beoordeelt en vervolgens goedkeuring geeft aan de ouders om een kind uit Kenia te adopteren. Little Angels Network match vervolgens een kind met de aspirant-adoptieouders. De medewerkers van Stichting Afrika controleren of het voorstel past binnen de wensen en grenzen van de aspirant-adoptieouders. Vervolgens doet Stichting Afrika het voorstel in algemene termen aan de aspirant-adoptieouders en krijgen zij enkele dagen bedenktijd. Bij acceptatie van het voorstel reizen de aspirant-adoptieouders naar Kenia en start de adoptieprocedure die ruim een half jaar duurt.

Conclusie

Stichting Afrika gaat binnen de mogelijkheden voldoende bewust om met de verantwoordelijkheden om geschikte adoptieouders te vinden voor een kind.

Wel is de deskundigheid van medewerkers op dit moment ontoereikend om eventuele kinderen met special needs te matchen met aspirant-adoptieouders. Hiervoor is het nodig om het kindprofiel naast het ouderprofiel te leggen. Het kind-profiel kan nog niet door de medewerkers worden gemaakt (zie de paragraaf 4.1 over het verzamelen van kindgegevens).

4.3 Evalueren en verbeteren

Alle aspirant-adoptieouders ontvangen zes weken na terugkomst in Nederland een evaluatieformulier. Hierin staan vragen over de kwaliteit van de bemiddeling. De response is de laatste jaren steeds lager geworden; in 2007 was de response gedaald naar 32%. De uitkomsten worden door de medewerkers naar thema gebundeld en naar de bestuursleden met dit onderwerp in hun portefeuille verzonden.

De Stichting Afrika is ISO 9001 gecertificeerd. In 2006 en 2007 is met verbeterplannen gewerkt waarvan in het directieverslag/de directiebeoordeling verslag is gedaan. In 2007/2008 heeft zich een

groot aantal wisselingen in het bestuur voorgedaan waardoor de vraag actueel is hoe de evaluatie van de kwaliteit van de bemiddeling precies vorm gaat krijgen. De medewerkers hebben ideeën hoe de kwaliteit van de werkprocessen verder verbeterd kan worden.

Conclusie

Het evalueren en verbeteren van de eigen werkwijze gebeurt door de medewerkers, maar wordt nog onvoldoende ondersteund door beleid vanuit het bestuur.

4.4 Contact met gezin na plaatsing van het kind⁴

Bij terugkomst in Nederland ontvangt het gezin een boeket bloemen van Stichting Afrika en bellen de medewerkers minimaal eenmaal met de ouders om te horen hoe het gaat en maken hiervan een verslag. Bij zorgwekkende signalen is het mogelijk om vervolggesprekken te voeren of door te verwijzen naar het ouderplatform van Stichting Afrika of een andere instantie voor nazorg.

Jaarlijks is er een ouderdag en viermaal per jaar verschijnt het tijdschrift Duet, waarin ook ervaringen van adoptieouders staan. Er worden regionale bijeenkomsten georganiseerd, maar de belangstelling hiervoor daalt. Internet lijkt de functie van deze bijeenkomsten over te nemen. Er is onlangs een ouderplatform gestart waarin ervaringsdeskundigen zitten. De (aspirant-)adoptieouders kunnen via het secretariaat een beroep doen op dit platform.

Stichting Afrika bewaart de dossiers gedurende 30 jaar. Er komen steeds meer vragen door geadopteerden over hun afkomst bij de Stichting Afrika binnen.

⁴ Dit onderdeel van het toezicht had een inventariserend karakter, vandaar dat een conclusie ontbreekt.

Hoofdstuk 5 Aanbevelingen

Dit hoofdstuk bevat een aantal aanbevelingen om de kwaliteit van de bemiddeling verder te verbeteren. Ze sluiten zoveel mogelijk aan bij de werkzaamheden die in dit toezicht zijn onderzocht: het verzamelen van gegevens, het matchen van kind en aspirant-adoptieouders en tot slot het proces van evalueren en verbeteren.

De Inspectie jeugdzorg doet de volgende aanbevelingen aan Stichting Afrika:

- Maak een kindprofiel voor elke bemiddeling

Het kindprofiel benoemt de specifieke kenmerken en (zorg- en opvoeding)behoeften van het kind en is gebaseerd op informatie over de sociale achtergrond, de ontwikkeling en medische aspecten van het kind. Een informatief kindprofiel is een van de voorwaarden voor een zorgvuldige match tussen kind en aspirant-adoptieouders.

Binnen de groep kinderen die wereldwijd voor adoptie worden aangeboden, stijgt het aandeel kinderen met een special need. Juist bij kinderen met specifieke zorg- en opvoedingsbehoeften is het van belang om elk kind te matchen met aspirant-adoptieouders die de benodigde zorg en opvoeding kunnen bieden.

Het belang van het kindprofiel geldt zowel voor bemiddelingen waar de vergunninghouder zelf het initiatief heeft bij de matching, als voor bemiddelingen waar de vergunninghouder de voorgestelde match uit het zendende land controleert.

- Maak besluitvorming rond de matching inzichtelijk in het dossier

Het inzichtelijk maken van de afwegingen die invloed hebben gehad op een individuele matching van kind en aspirant-adoptieouders dient drie doelen.

Ten eerste stimuleert het verwoorden van en discussie over afwegingen de eenduidigheid van werken.

Daarnaast vergemakkelijkt een zekere mate van verslaglegging over matching (in combinatie met het enigszins volgen van hoe het adoptiegezin vergaat) het periodiek evalueren van de bemiddelingen. Tot slot is het opnemen van het besluitvormingsproces een vorm van verantwoording naar de geadopteerde.

Bijlage 1 Toetsingskader

Hieronder vindt u het toetsingskader dat de Inspectie jeugdzorg hanteerde als 'meetlat' bij het toezicht op de vergunninghouders interlandelijke adoptie. De eerste kolom bevat de onderzoeksthema's, in de tweede kolom staan de criteria (wanneer is het goed) en de derde kolom illustreert hoe de inspectie onderzoekt of een vergunninghouder voldoet aan de vereisten.

Thema	Criteria	Indicatoren
Verzamelen van kindgegevens	De vergunninghouder zorgt dat de relevante kindgegevens compleet en actueel zijn	<ul style="list-style-type: none"> * Het dossier bevat kindgegevens volgens de richtlijnen van het kwaliteitskader * De vergunninghouder onderneemt activiteiten indien de gegevens niet compleet en actueel zijn
	De vergunninghouder zorgt dat de kindgegevens betrouwbaar zijn	<ul style="list-style-type: none"> * De vergunninghouder verricht activiteiten om de betrouwbaarheid van gegevens te controleren * De vergunninghouder minimaliseert het risico van besluitvorming op basis van onbetrouwbare informatie
	De vergunninghouder formuleert op basis van de kindgegevens wat het kind nodig heeft	<ul style="list-style-type: none"> * De vergunninghouder vertaalt de kindgegevens in behoeften van het kind en in noodzakelijke capaciteiten van aspirant-adoptieouders
Matching tussen kind en aspirant-adoptieouders	De vergunninghouder verzamelt en/of beoordeelt informatie over wensen en grenzen van aspirant-adoptieouders	<ul style="list-style-type: none"> * De vergunninghouder voert een intakegesprek met aspirant-adoptieouders en legt dit vast
	De vergunninghouder weegt af of aspirant-adoptieouders kunnen bieden wat het kind nodig heeft	<ul style="list-style-type: none"> * De vergunninghouder hanteert een procedure om af te wegen of aspirant-adoptieouders bieden wat het kind nodig heeft
	De vergunninghouder zorgt voor een zorgvuldige voordracht van een voorstel aan aspirant-adoptieouders	<ul style="list-style-type: none"> * De vergunninghouder hanteert een procedure voor het voorstellen van een kind aan aspirant-adoptieouders
Evalueren en verbeteren	De vergunninghouder onderzoekt de ervaringen van adoptieouders en brengt verbeteringen aan in de eigen werkwijze	<ul style="list-style-type: none"> * Vergunninghouder bevraagt adoptieouders na afloop van de procedure over de kwaliteit van de verstrekte informatie (over hun adoptiekind)